

Vergaderjaar 2004–2005

26 488

Behoeftestelling vervanging F-16

Nr. 33

BRIEF VAN DE ALGEMENE REKENKAMER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 juli 2005

Op 30 maart 2005 in het Algemeen Overleg (26 488, nr. 29) en op 26 april 2005 (Handelingen II, vergaderjaar 2004–2005, nr. 77, blz. 4655–4660) in het voortgezet overleg is de deelname van Nederland aan de ontwikkeling en aankoop van de Joint Strike Fighter besproken. Vanuit de zijde van de betrokken ministeries is tijdens het overleg herhaaldelijk melding gemaakt van monitoring door de Algemene Rekenkamer en samenwerking met collega Rekenkamers van andere landen (Supreme Audit Institutions-zie voorts paragraaf 2 van deze brief) in relatie tot een goed verloop van het project.

De Algemene Rekenkamer acht het zinvol om de aard van haar werkzaamheden aan de Tweede Kamer toe te lichten. In deze brief zal derhalve een korte toelichting op die activiteiten worden gegeven.

1 Monitoring

De financiële omvang van het project «Vervanging F 16» (JSF) is groot en kent in potentie een hoog afbreukrisico. De ervaring van dit soort projecten leert dat het na verloop van tijd moeilijk is te beoordelen of het project financieel gezien nog op koers ligt. Ook de complexiteit van de beleidsketen en de diversiteit aan belangen bij de overheid en het bedrijfsleven maken een goed en permanent toezicht op de uitvoering en een transparante verantwoording over het project noodzakelijk.

Sinds het regeringsbesluit tot participatie in de ontwikkelingsfase van de JSF (2002) wordt daarom het «grote project» vervanging F16 door de Algemene Rekenkamer gemonitord. Monitoring door de Algemene Rekenkamer houdt in dat informatie voor een antwoord op vragen als «Wat is het doel?», «Welke beleidsprestatie wordt geleverd?» en «Wat gaat dat kosten?» wordt verzameld. Voor het project vervanging F16 betreft het informatie uit onder andere jaarrapportages in het kader van de grote projectenprocedure, begeleidende rapporten van de departementale auditdiensten, Tweede Kamerstukken en onderzoeken van derden gerelateerd aan de uitgangspunten van het project. Voorts is voor deze monito-

ring van gedachten gewisseld met de ambtenaren van de departementen Defensie en Economische Zaken. Diepgaand (dossier)onderzoek of beoordeling van de openbare informatie aan de hand van onderliggende administraties of gegevens heeft de Algemene Rekenkamer tot op heden niet uitgevoerd. Ook is er geen onderzoek uitgevoerd naar de internationale aspecten van JSF.

Dit jaar zal de monitoring gericht zijn op de voortgangsrapportage informatievoorziening door de ministeries aan de Tweede Kamer.

2 Samenwerkingsverband met Supreme Audit Institutions (SAI's)

Naast de monitoring van de nationale aanpak van het project is er een verzoek om informatie uitgezet over de aanpak van het project bij collega Rekenkamers (SAI's) in de JSF-partnerlanden.

Door tijdig betrokken te zijn wordt voorkomen dat de SAI's niet kunnen beschikken over de relevante informatie om een audit uit te voeren naar deelname aan het ontwikkeltraject en het proces van de aankoop en de aankoop zelf. Tevens is het ten tijde van de F16 van toegevoegde waarde gebleken dat de SAI's in samenwerkingsverband opereren. Door bundeling van de krachten is sprake van een betere informatie-uitwisseling en wordt het belang van de controlerende taak benadrukt. Verder is een eensluidend signaal dat gegeven wordt door een groep samenwerkende SAI's krachtiger dan een individueel optreden.

Gestreefd wordt naar een opzet die vergelijkbaar is aan het samenwerkingsverband F-16 SAI's¹. Dat wil zeggen een jaarlijkse conferentie onder roulerend voorzitterschap. Dit jaar zal op 22 en 23 september a.s. de eerste conferentie plaatsvinden, die zal worden benut om onderling kennis en ervaringen uit te wisselen en briefings te krijgen van betrokken autoriteiten. Op termijn kan door de conferentiedeelnemers besloten worden tot het uitvoeren van joint audits en studies.

3 Informatievoorziening naar de Tweede Kamer

Zoals aangegeven vindt eind september de conferentie plaats waarbij de SAIs informatie uitwisselen over het verloop van deelname aan het JSF-ontwikkeltraject.

Hierna zal de Algemene Rekenkamer de Tweede Kamer verslag doen van de uitkomsten van de gehouden conferentie. Tevens zal aan de hand van de informatie verkregen uit monitoring de Algemene Rekenkamer besluiten of en zo ja, in welke vorm de minister en de Tweede Kamer over de uitvoering van het JSF-project op de hoogte dienen te worden gesteld van haar bevindingen of opmerkingen. Naar verwachting zal de besluitvorming hierover in de loop van november 2005 plaatsvinden.

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia. J. Stuiveling,
president

Jhr. mr. W.M. de Brauw,
secretaris

---

¹ Zie ook het rapport «Een vlucht door de Tijd» (Tweede Kamer, vergaderjaar 2001–2002, 28 235, nrs. 1–2) van de Algemene Rekenkamer, waarin de lessons learned van het F-16 project worden beschreven.